

PROTOCOL DYSLEXIE

BC Broekhin

Inhoudsopgave**Pagina**

Inleiding en visie op dyslexie	3
Ondersteuning van leerlingen	4
De rol van de betrokken personen	5
Compensatie en dispensatie	7
Dyslexiescreening	9

Inleiding

BC Broekhin gaat uit van de definitie zoals die gehanteerd wordt door de stichting Dyslexie Nederland: "Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en spellen op woordniveau."

De school vindt een goede facilitering van dyslectische leerlingen belangrijk. In dit document leest u de visie op dyslexie, hoe de school hiermee omgaat en wie welke verantwoordelijkheden heeft. Dit protocol geldt voor zowel de reguliere stroom als voor de Vrijeschool.

Visie op dyslexie

Voor elke leerling geldt dat diens talenten optimaal ontwikkeld zouden moeten worden en dat hij/zij daartoe alle kansen geboden krijgt. Allereerst is het belangrijk dat een leerling met dyslexie zijn/haar beperking accepteert en ermee om leert gaan. Op BC Broekhin vormen dyslectische leerlingen gelukkig geen uitzondering.

De school biedt geen begeleiding op lezen en spellen op school. Heeft een kind lees- of spellingsbegeleiding nodig, dan kan dat buiten de school gezocht worden. Wel zijn er uitgebreide mogelijkheden tot facilitering van dyslectische leerlingen. In het dyslexieprotocol leest u hoe we dat doen.

Ondersteuning van leerlingen

Brugklas en instroom vanuit andere scholen

Een dyslectische leerling die zich op deze school aanmeldt, wordt gevraagd naar een dyslexieverklaring en het bijbehorende onderzoeksverslag. Hierin wordt beschreven op welke onderdelen een leerling uitvalt en/of extra hulp nodig heeft. Deze verklaring wordt in Magister geplaatst.

In de eerste weken gaat de dyslexiecoördinator met elke dyslectische leerling in gesprek. Dit gesprek is bedoeld als kennismaking. Er wordt gevraagd naar de mate van ondersteuning op de basisschool/vorige school en vervolgens wordt de ondersteuningsbehoefte die leerling op onze school heeft, in kaart gebracht. De leerling krijgt voor de ouders/verzorgers een brief mee waarin de mogelijkheid wordt aangegeven tot een nader overleg.

De dyslexiecoördinator is via mail bereikbaar voor vragen van leerlingen en ouders en er kan uiteraard ook online contact georganiseerd worden. Met de leerlingen die uitgebreider gefaciliteerd worden, is er whatsapp-contact: eventuele wijzigingen in de behoefte aan ondersteuning kunnen op die manier heel snel geregeld worden.

Enkele weken na de start van het nieuwe schooljaar wordt er een informatieavond georganiseerd voor de dyslectische leerlingen uit de kansklas en hun ouders/verzorgers.

Leerjaar 2 en hoger.

Jaarlijks komen er in de loop van het schooljaar nieuwe dyslectische leerlingen bij. Als ouders/verzorgers, mentoren en/of docenten vermoeden dat er bij een leerling sprake is van dyslexie, is het belangrijk de leerling te laten testen. Pas op grond van een dyslexieverklaring is namelijk facilitering mogelijk. De orthopedagoog op BC Broekhin kan een eerste screening doen, waarna de leerling eventueel doorverwezen wordt naar een officiële instantie (zie hiervoor blz. 9, dyslexiescreening).

Is de officiële dyslexieverklaring eenmaal binnen, dan volgt dezelfde procedure als die hierboven beschreven is.

Vrijeschool

Binnen de vrijeschool lopen dyslectische leerlingen in de onderbouw nog nauwelijks tegen hun belemmeringen aan. In de bovenbouw, wanneer er meer getoetst gaat worden, kunnen zij op grotendeels dezelfde faciliteiten aanspraak maken als de leerlingen in het regulier onderwijs. Omdat de leerlingen van de Vrijeschool vooral in de beginjaren geen gebruik maken van methodes, is het gebruik van luisterboeken geen optie. Uiteraard kan in de bovenbouw, wanneer wel meer gebruik van gemaakt wordt van methodes, gezorgd worden voor luisterboeken. Voor de andere leerjaren kan in een persoonlijk gesprek altijd gekeken worden naar ondersteuning op maat.

Examenjaar

Ook in het examenjaar hebben dyslectische leerlingen uiteraard recht op faciliteiten. De dyslexiecoördinator gaat met alle examenleerlingen in gesprek om nog eens te benoemen welke rechten ze hebben tijdens de SE-woeken en tijdens het centraal examen. Ook zal de dyslexiecoördinator vragen welke faciliteiten er voor welke vakken gewenst

worden. Voorwaarde is wel dat de leerling hier dan al eerder gebruik van heeft gemaakt en er dus ervaring mee heeft. De leerlingen vullen dit in op een te ondertekenen formulier, dat vervolgens naar de Inspectie wordt gestuurd.

De rol van de betrokken personen

Leerlingen

Goed leren omgaan met de eigen dyslexie is voor elke dyslectische leerling belangrijk. Gelukkig vormen dyslectische leerlingen op BC Broekhin geen uitzondering: vaak zitten er meer dyslectische leerlingen in dezelfde klas. Docenten zijn gewend aan het omgaan met leerlingen met dyslexie en er wordt op gestuurd dat ook de medeleerlingen het zo snel mogelijk normaal gaan vinden dat dyslectische leerlingen nu eenmaal bepaalde faciliteiten krijgen.

Op BC Broekhin worden leerlingen gestimuleerd verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leerproces. Dyslectische leerlingen dienen hun rechten te kennen op gebied van dyslexie en dienen hier dus actief mee om te gaan. Als er bij een bepaald vak een probleem is gerezen, kunnen ze dit zelf proberen op te lossen met de vakdocent en/of de mentor. Als dit om welke reden dan ook niet lukt, kunnen ze de hulp van de dyslexiecoördinator inschakelen. Deze kijkt samen met de leerling en vakdocent naar het probleem en zoekt naar een geschikte oplossing.

Ouders/verzorgers

Het is belangrijk dat ouders/verzorgers betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun kind en dat zij hun kind helpen bij het zo snel mogelijk accepteren van de belemmeringen die gepaard gaan met dyslexie. Zonder ondersteuning en betrokkenheid van de thuissituatie kan de facilitering niet optimaal verlopen. Bij eventuele problemen is het zeer wenselijk dat het thuisfront contact opneemt met de school .

Mentor

De mentor is op BC Broekhin het eerste aanspreekpunt voor ouders/verzorgers en in geval van problemen is het goed de mentor hier snel van op de hoogte te stellen. Is er sprake van een probleem rond dyslexie, dan kan eveneens de dyslexiecoördinator via mail benaderd worden.

Vakdocent

De namen van alle dyslectische leerlingen op BC Broekhin staan op een lijst in Magister. In die lijst staan ook de faciliteiten benoemd die zij gebruiken. Eventuele mutaties worden snel doorgevoerd. Alle vakdocenten worden aan het begin van het schooljaar op de hoogte gesteld van het feit dat een of meer leerlingen in hun klas dyslectisch zijn. Het is belangrijk dat docenten zich hiervan bewust zijn en dat zij - waar nodig - hulp bieden. De problemen van dyslectische leerlingen uit zich bij elk individu anders. Vaak beperkt het probleem zich niet alleen tot de talen. Elke vakdocent gaat met alle dyslectische leerlingen - en zo nodig met de dyslexiecoördinator - in gesprek om de leerlingen zo veel mogelijk op maat te begeleiden.

Dyslexiecoördinator

Op BC Broekhin regelt de dyslexiecoördinator - vaak in samenwerking met de ict-medewerker - de faciliteiten voor de dyslectische leerlingen en is tevens het aanspreekpunt als ze ergens tegenaan lopen of als er een wijziging in de facilitering gewenst wordt. De dyslexiecoördinator neemt, indien nodig, contact op met ouders/verzorgers..

Orthopedagoog

Wanneer een leerling extra hulp nodig heeft of er vermoedens zijn van dyslexie, zal de orthopedagoog betrokken worden. Zij zal dossieronderzoek doen en waar nodig in gesprek gaan met de leerling. Daarnaast kan de orthopedagoog bij vermoedens van dyslexie een dyslexiescreening doen. De dyslexiescreening vindt plaats in januari en in juni. Op basis van de screening kan de orthopedagoog een leerling doorverwijzen voor een onderzoek (zie voor verdere info het hoofdstuk dyslexiescreening, blz 9.).

Teamleider/leerlingcoördinator

De teamleider is net als alle anderen op de hoogte van de leerlingen met dyslexie binnen zijn/haar team. Wanneer ouders voor hun kind dispensatie wensen, wordt dit - op voorwaarde dat dit ook wettelijk is toegestaan - overlegd met de teamleider.

Compensatie en dispensatie

Op BC Broekhin gelden voor dyslectische leerlingen de volgende afspraken:

- BC Broekhin werkt niet met dyslexiepasjes; alle docenten weten immers wie in hun klas dyslectisch is. Wel wordt leerlingen aangeraden een D bovenaan hun toets te schrijven.
- Alle taaldocenten gaan soepel om met fouten in de spelling en bepaalde formuleringen. De sectie maakt hier - zonedig samen met de dyslexiecoördinator - afspraken over. Bij het examen Nederlands dienen de docenten zich aan de beoordelingsregels te houden: een soepeler beoordeling is dan niet mogelijk.
- Leerlingen hebben in principe recht op 10 minuten extra tijd bij overhoringen en proefwerken die een lesuur in beslag nemen. Indien er geen mogelijkheid is om de leerlingen meer tijd te geven (bijv. bij toetsen tijdens de vakles), geldt de regel dat ze minder opdrachten hoeven te maken of dat er een andere normering wordt gehanteerd. Het is dus van belang dat de vakdocent dit voorafgaand aan de toets goed met de leerlingen communiceert.
- Tijdens de toetsweken kan de extra tijd worden gegarandeerd. Ook dan krijgen dyslectische leerlingen 10 minuten extra bij een toets van een lesuur. Voor toetsen die twee lesuren duren, is er een verlenging van 15 minuten en bij toetsen van drie lesuren geldt een verlenging van 20 minuten.
- Bij het eindexamen geldt standaard een verlenging van 30 minuten.
- Alle toetsen worden gemaakt met lettertype Arial, lettergrootte 12, regelafstand 1,5; dit omdat ook alle examens op deze manier worden vormgegeven.
- Tijdens de toetsweken zijn er aparte toetsruimtes waar leerlingen in hun eigen tempo kunnen werken.

Daarnaast kan, in overleg met de vakdocent en de dyslexiecoördinator, besloten worden om onderstaande hulp aan te bieden. Dit wordt dus niet standaard aangeboden.

- Langere voorbereidingstijd bij opdrachten, werkstukken, spreekbeurten
- Tussentijdse toetsing over kleinere hoeveelheid lesstof
- Mondelinge toetsing i.p.v. schriftelijke toetsing

Een aantal dyslectische leerlingen heeft baat bij auditieve ondersteuning. Dit staat dan in de dyslexieverklaring vermeld. Deze leerlingen krijgen de mogelijkheid te gaan werken met gesproken lesboeken en de gratis Lex-app, waarin ze de boeken kunnen uploaden. Zowel tijdens de lessen als thuis kunnen zij de teksten in hun lesboek dan voorgelezen krijgen via de app op hun mobiele telefoon. De leerlingen moeten dus altijd hun 'oortjes' bij zich hebben. De dyslexiecoördinator bestelt vaak in eerste instantie de gesproken boeken van een of meer talen, of juist van de vakken waar de leerling in kwestie de meeste moeite mee heeft. Het aantal gesproken boeken kan altijd uitgebreid of verminderd worden. Met de leerlingen die gebruik maken van de Lex-app, heeft de dyslexiecoördinator contact via Whatsapp.

Bij toetsen kunnen deze leerlingen gebruik maken van een laptop van school, waarop het voorleesprogramma ClaroRead geïnstalleerd is. Als een leerling dit wil, dan moet er eerst even met het programma geoefend worden alvorens de procedure in gang wordt gezet. Uiteraard kan de leerling de laptop ook gebruiken om te typen.

De procedure houdt in dat wanneer een docent een toets opgeeft, hij/zij tevens een laptop reserveert bij de ict én een stick leent om de toets op te installeren. De leerling haalt kort voor de toets de gereserveerde laptop op in de mediatheek, maakt de toets bij zijn klas in hetzelfde lokaal en brengt de laptop direct na de les weer terug naar de mediatheek. De docent levert uiteindelijk de stick daar weer in. Voor de leerling betekent dit dat hij/zij wat eerder uit een les moet en wat later in een volgende les binnenkomt. Alle docenten zullen hier echter begrip voor hebben.

Bij hoge uitzondering is er in 2 en 3 havo, en op 2 en 3 vwo, de mogelijkheid tot ontheffing voor Frans of Duits. Wanneer de kansen op schoolsucces in gevaar komen voor leerlingen met een ernstige vorm van dyslexie, kan de school in overweging nemen om gebruik te maken van de mogelijkheid tot aanpassing van het programma van Frans of Duits, waarbij rekening moet worden gehouden met de doorstroommogelijkheden. Deze ontheffing wordt verleend door de teamleider in samenspraak met de leerlingcoördinator, de mentor en de dyslexiecoördinator, nadat met de ouders/verzorgers en de leerling de consequenties van deze ontheffing zijn besproken. Een en ander wordt schriftelijk vastgelegd en door ouders/verzorgers en leerling ondertekend.

Bij het toekennen van een aangepast programma gelden de volgende regels:

- Alle leerlingen volgen gedurende het eerste jaar dat het vak Frans of Duits wordt aangeboden het reguliere programma.
- Het volgen van een aangepast programma is pas mogelijk vanaf het tweede jaar dat het vak wordt aangeboden: Frans vanaf leerjaar 2 en Duits vanaf leerjaar 3. Als een aangepast programma wordt toegekend, dan kan dit vak in de bovenbouw niet meer worden gekozen. Er kan maar voor een van beide talen een aangepast programma worden toegekend. Een leerling kan alleen in aanmerking komen voor een aangepast programma als gebleken is dat andere compenserende maatregelen niet tot het beoogde resultaat leiden. Naast het bovengenoemde moet duidelijk zijn dat de leerling, ondanks zijn beperking, voldoende inzet heeft laten zien bij het betreffende vak. Een aangepast programma zal een individueel programma zijn, aangepast aan de mate van dyslexie bij de betreffende leerling.

In 4, 5 en 6 vwo heeft de dyslectische leerling in een enkel geval de mogelijkheid om ontheven te worden van het volgen van het vak Frans of Duits. Deze ontheffing wordt verleend door de teamleider in samenspraak met de leerlingcoördinator, de mentor en de dyslexiecoördinator, nadat met de ouders/verzorgers en de leerling de consequenties van deze ontheffing zijn besproken. Een en ander wordt schriftelijk vastgelegd en door ouders/verzorgers en leerling ondertekend. Voor dyslectische leerlingen in 4, 5 en 6 vwo die Frans of Duits laten vallen, geldt de verplichting om een ander vak ter compensatie in het profiel op te nemen. Voor leerlingen op het gymnasium is geen ontheffingsmogelijkheid geregeld, omdat daar de klassieke taal de plaats van de tweede moderne vreemde taal inneemt.

Dyslexiescreening

Wanneer school of ouders/verzorgers vermoedens hebben van dyslexie, wordt er een vaste procedure doorlopen.

De aanvraag voor deze procedure kan vanuit school, de leerlingen of de ouders/verzorgers komen.

- 1) Wanneer een van de betrokken partijen vermoedens heeft van dyslexie, wordt dit aangegeven bij de mentor.
- 2) De mentor doet navraag bij de vakdocenten.
- 3) De mentor vraagt een dyslexiescreening aan bij de dyslexiecoördinator. Na controle + navraag van de dyslexiecoördinator, wordt de naam van de leerling doorgegeven aan de orthopedagoog.

Het screeningsonderzoek bestaat uit:

- 1) Een dossieronderzoek van de aanwezige gegevens op school (vooraf).
- 2) Een gesprek/telefoongesprek of online meet met met ouders + leerling, waarin de kenmerken van dyslexie worden uitgevraagd (vooraf).
- 3) Een aantal lees- en spellingstesten, waarmee het niveau van technisch lezen en spellen in kaart wordt gebracht. Dit duurt ongeveer 1 tot 1,5 uur en vindt op school plaats.

Deze screening zal worden afgenomen op twee vaste moment in het schooljaar: vlak na de kerstvakantie (januari) en tegen het einde van het schooljaar (juni/juli). De exacte data worden bekend gemaakt in de jaarkalender en/of door de orthopedagoog gecommuniceerd.

Aan de hand van deze screening volgt er verslaglegging. Daarna wordt door de orthopedagoog geadviseerd of er meer onderzoek nodig is en een leerling moet worden doorverwezen. Wanneer er een doorverwijzing wordt geadviseerd, wordt altijd contact opgenomen met ouders door de orthopedagoog of de dyslexiecoördinator. De resultaten van de screening worden dan ook besproken. De verslaglegging wordt te allen tijde naar ouders en leerling doorgestuurd.